

استاد ESTAD

ESKİ TÜRK EDEBİYATI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

[Journal Of Old Turkish Literature Researches]

E-ISSN: 2651-3013

Cilt: 3 Sayı: 2 Ağustos 2020

ss. 487-516

Makalenin Geliş

Tarihi

26/06/2020

Makalenin

Kabul Tarihi

13/08/2020

Yayın Tarihi

30/08/2020

FUZÛLÎ'NİN SU KASİDESİ İLE ABDÜLAZİZ MECDÎ'NİN SU KASİDESİNİN KARŞILAŞTIRMASI

Nilgün AÇIK¹

ÖZET

Değerli eserler veren şairlerin, edebiyat tarihi içerisindeki yerinin belirlenmesi için eserlerinin incelenmesi ve eserler arasında karşılaştırmalar yapılmasının gerekliliği malumdur. Bu noktadan hareketle Fuzûlî gibi bir abide şahsiyetin ünlü “Su Kasidesi”ne Mecdî'nin yazdığı nazirenin incelenmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Alan yazında bu tür karşılaştırma çalışmalarının yapılmasının öneminden yola çıkılarak kasideler incelenmiş, karşılaştırılmış ve değerlendirilmiştir. Bu inceleme, karşılaştırma ve değerlendirmeler sonucunda Tanzimat Fermanı'nın ilanı sonrası dönemde yaşamış Mecdî'nin nazire kasidesinin yenileşmenin başladığı dönemde yazılmasına rağmen klâsik şiir çizgisinde olduğu görülmüştür. Bu özelliği ile dikkat çeken nazire kaside, beyitler halinde, kaynak şiir Fuzûlî'nin “Su Kasidesi” ile karşılaştırılmış, paralel söylemler farklı beyitlerde yer alıyor ise bunlara da değinilmiştir. Karşılaştırma neticesinde meşhur “Su Kasidesi”ne yazılan Mecdî'nin naziresinin anlatım örgüsü, söyleyiş güzelliği bakımından dikkate değer olduğu, nazire özelliklerini taşıdığı, asıl şiir ile pek çok ortak söylemi taşıması yanında orijinal söylemlerinin de olduğu görülmüştür.

Klâsik şiir geleneğinden uzaklaşılana bir dönemde klâsik gelenek çerçevesinde pek çok eser veren Mecdî'nin nazire kasidesinin Fuzûlî'nin meşhur “Su Kasidesi” ile karşılaştırılması ile bu değerli klâsik eserlerin ilham verici olarak nasıl başka şairlere

¹ Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, nilgunacak@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4293-4330

kaynaklık ettiği ortaya konulmuştur. Önemli klâsik eserlerimizden “Su Kasidesi”nin diğer eserler ile yeniden ele alınıp değerlendirilmesi alan yazına katkı sağlayacaktır. Bu tür karşılaştırma çalışmalarının yapılmasının klâsik eserlerimizi gündemde tutma ve farklı bakış açıları kazandırma noktasında faydalı olacağı, başka çalışmalara kapı aralayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Su Kasidesi, karşılaştırma, nazîre, Fuzûlî, Mecdî

COMPARISON OF FUZÛLÎ’S AND ABDULAZİZ MECDÎ’S “SU” EULOGY

ABSTRACT

It is known that the poets who produced valuable works should be examined in order to determine their place in the history of literature and to make comparisons between them. From this point of view, it is aimed to examine and compare the written by Mecdî to the famous “Su Eulogy” of a monument such as Fuzûlî. Based on the importance of performing such comparison studies in the literature, the costs are examined, compared and evaluated. As a result of this examination, comparisons and evaluations, it was seen that, after the proclamation of the Tanzimat Edict, Mecdî, who lived in the period after the declaration of the Tanzimat Edict, was on the line of classical poetry. Noteworthy with this feature, Similar Eulogy was compared with the source of poetry Fuzûlî’s “Su Eulogy” in couplets, and if parallel discourses are in different couplets, these are also mentioned. As a result of the comparison, it has been seen that the text of Mecdî, written in the famous “Su Eulogy”, is remarkable in terms of narrative style, beauty of speech, it has the characteristics of Similar Eulogy, and it has many common discourses as well as original discourses.

It was revealed how the valuable poetry of these valuable classical works inspired other poets by comparing the Similar Eulogy of Mecdî, who gave many works within the framework of classical tradition, in a period that has diverged from the classical poetry tradition. The reconsideration and evaluation of the “Su Eulogy”, one of our important classical works, with other works will contribute to the literature. It is thought that doing such comparison studies will be useful in keeping our classical works on the agenda and providing different perspectives, and will open doors to other studies.

Keywords: Su Eulogy, comparison, similar poem, Fuzûlî, Mecdî

GİRİŞ

Osmanlı toplumunda kültürel ortam, oldukça hareketli ve verimli idi. Toplumun hemen hemen bütünü şiirle olduğu kadar diğer güzel sanat ve zanaat dalları ile de ilgiliydi. Pozitif bilimlere önemli olduğu kadar maneviyatı zenginleştirme konusu da çok önemli idi. Mevlâna'nın Divân-ı Kebir'inden yenileşmenin başladığı Tanzimat'ın ilanına kadar pek çok divân sahibi şair yetişmiştir. Divânların içerisinde kasideler, mesneviler, tarihler, musammatlar, gazeller, kıtalar olmak üzere binlerce şiir yer almaktadır. Halk şairlerinin cönklerinde de pek çok şiir yer aldığı düşünülürse şiire ilginin boyutları daha iyi anlaşılacaktır.

Şiire ilginin bu derece büyük olması klâsik şiir geleneği dediğimiz geleneğin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Divân edebiyatı XVI ve XVII. asırlarda en parlak dönemlerini yaşamış, XVIII. yüzyılda da önemli isimler yetiştirmiştir. XIX. asırda Tanzimat Fermanı ile birlikte başlayan Batılılaşma hareketleri sebebiyle divân şiiri geleneği çerçevesinde yazan şairlerin sayısında bir hayli azalma olmuştur. Böyle bir dönemde dünyaya gelen Abdülaziz Mecdî Tolun (d.1865-öl.1941), muallimlik, mebusluk, meclis katipliği, müsteşarlık gibi vazifelerde bulunmuş, tarihî olaylara şahitlik etmiş bir devlet adamı ve şairdir.

"Fuzalânın ezkiyâsından edib, nükte-şinâs, latâife, mahâsin ve bedâyie mâil, melihû'l-vecih" (İnal, 2000: 1280) bir insan olarak tanınan Mecdî'nin, "âşikâne ve mutasavvîfâne olan manzumelerindeki bu tarzı şiirin muvaffakiyetli örneklerinden" kabul edilmiştir. "Âlim, zekî, şâir, üstün dirâyet ve ferâset sahibi, gördüğünü tesir altında bırakan" bir kişiliğe sahip olan müellif, melâmî-meşrep kişiliğiyle dikkatleri çekmiştir (İz, 2013: 205). Klâsik şiire vakıf olan, edebiyat muallimliği yapan Mecdî'nin şiirleri, "güzel ve emsâline fâik" (İnal, 2000: 1280) olarak değerlendirilmiştir.

Yazdığı şiirlerin bir kısmı, çeşitli mecmua ve gazetelerde de neşredilen Mecdî, divân şiirine ait nazım şekillerini kullanmış, tüm şiirlerini aruzla yazmıştır. Ninni yazarken dahi aruz vezni tercih etmiştir. Mecdî, öğretmenlik yaptığı yıllarını anlattığı mısralarda, bu meslek kadar zor bir işin olmadığını belirtmiş; ancak talim sayesinde cihanın aydınlanacağına dikkat çekmiştir (Karataş, 2015: 14). Şair şiirlerinde, sosyal konuları işlemiş, bu sayede duygu ve düşüncelerini, çözüm önerilerini okuyucularına aktarmıştır. Tasavvufa bağlanması sonrası yazdığı şiirlerde ise dünyevî konulardan çok uhrevî ve tasavvufî konuları dile getirmiştir (Karataş, 2015: 9).

Farklı yüzyıllarda aynı gelenek çizgisinde eser veren iki şair Fuzûlî ve Mecdî'nin eserlerinin adları ve Divanlarının içeriği şu şekildedir:

Fuzûlî'nin eserleri: Türkçe Divân, Farsça Divân, Arapça Divân, Beng ü Bâde, Dâstân-ı Leylî vü Mecnûn, Risâle-i Muammeyât, Kırk Hadis, Su Kasidesi, Hz. Ali Divânı, Şikâyetnâme, Hadikatü's-Sü'edâ, Mektûbât, Enîs'ül-Kalb, Heft Câm (Sâkinâme), Risale-i Muammeyât, Sıhhât u Marâz, Rind ü Zâhid, Risâle-i Muammâ, Matla'u'l-itikâd (Karahan, 1995).

Mecdî'nin eserleri: Divân, Kavâid-i Fârisiyye, Risâle-i Edebiyye, İnsân-ı Kâmil, Din-i Muhammedî, Bedâyi', Esrâr-nâme, Hakikat-i İnsâniye Tercümesi, Salât-ı Feyziye Tercümesi, Vahdet-i Vücûd Tercümesi, Istilâhât-ı Sûfiye Tercümesi, Merâtib-i Vücûd Tercümesi, Tecelliyât-ı İlâhiye Tercümesi, Kitâbü'l-Ma'rife Tercümesi, İnsân-ı Kâmil Tercümesi (Karataş, 2015: 98).

Fuzûlî'nin Türkçe Divân'ında: 42 kaside, 302 gazel, 1 müstezad, 3 murabba, 3 muhammes, 2 tahmis, 2 müseddes, 2 terci-i bend, 42 kıt'a, 72 rubai bulunmaktadır (Gölpınarlı, 1961).

Abdülaziz Mezdî'nin Divân'ında: 20 kaside, 107 gazel, 1 müstezad, 14 murabba, 10 muhammes, 4 tahmis, 6 müseddes, 3 terci-i bend, 14 kıt'a, 1 terki-i bend, 1 müsebba', 3 şarkı bulunmaktadır (Karataş, 2015). Buradan her iki şairin hemen her nazım şekli ile eser verebildiği görülmektedir.

Çalışmanın konusu olan Su Kasidelerinin karşılaştırmasına geçmeden önce Fuzûlî'nin gelenek içerisinde ve sonrasında hatta bugün bile "su" redifi denilince akla ilk gelen isim olmasını zikretmek gerekir. Fuzûlî'nin Su Kasidesi üzerine pek çok çalışma yapılmıştır. Bunlardan (Çalışkan, 1992), (Akar, 1994), (Pala, 2008), (Güneş, 2014) gibi belli başlı şerh çalışmaları vardır. Ancak Fuzûlî'nin "Su Kasidesi"nin nazîreleri ile ilgili bir karşılaştırma çalışmasına rastlamadık.

Klâsik şiir geleneği içerisinde Fuzûlî gibi bir abide şahsiyetin XVI. yüzyılda yazdığı na't kasidesi olan, meşhur Su Kasidesi'nin, geçmişte ve bugün yeri ve önemi tartışılmaz. Gelenekte önemli yeri olan Fuzûlî'nin Su Kasidesine, XIX. asrın son, XX. asrın ilk yarısında yaşamış, Abdülaziz Mezdî, nazire bir Su Kasidesi yazmıştır.

Nazîrelerin kaynak/model şiir ile karşılaştırılmaları, alan yazında nazîreler üzerine önemli bir farkındalık getirebilecektir. Nazîre Arap edebiyatında, muâraza kelimesiyle karşılanmış; ihtizâ, muhâkât ve modern zamanlarda taklid, nazir, mesil kelimeleri ile de oldukça yaygınlık kazanmıştır. Muâraza "bir işi birinin yaptığı gibi yapmak, taklit etmek", ihtizâ "ayakkabının tekini öbürünün ölçülerine göre yapmak, birinin yaptığı işe benzer şekilde iş yapmak" gibi manalara gelir (Durmuş, 2006: 455). Edebiyatta başta gazel

olmak üzere bir şiire, aynı vezin ve kafiye, benzer üslup ve anlamda yazılmış şiirlere nazîre denir (Köksal, 2006: 458).

Model şiirler ile aynı vezin, kafiye, üslup ve muhtevada yazılmış nazîre şiirler arasında bir mukayese zemini vardır. Nazîrelerde kaynak/model şiire özenme ve öykünme esastır. Nazîreler beğeni ve hayranlık yanında hırs veya kıskançlık yüzünden üstünlük iddiasına da dayanabilir (Köksal, 2006: 458). Nazîre yazmak taklit değil mükemmeli arama yarışıdır (Açık, 1998: 2). Gibb bu konuda; nazîre yazmanın meslektaşını kendi sahasında yenmek arzusundan doğduğunu söyler (Gibb, 1999: 90). Bir yarışma havası yaratan bu durum hem nazîre şairi hem de tanzir edilen şair açısından önem taşır. Böylelikle tanzir edilen şairin ustalığının ortaya çıkması yanında nazîre yazanın da model şiire nazîre yazmadaki ustalığı görülmüş olur. Bu da şiir sanatındaki ilerleme açısından olumlu bir rekabet ortamı doğurur (Açık, 1998: 3). Mecdî ve Fuzûlî'nin farklı yüzyıllarda yaşamış olmaları nedeniyle, Mecdî'nin, Fuzûlî'nin "Su Kasidesi"ne nazîresini, özenme ve öykünme duygularıyla yazdığını tahmin etmekteyiz.

İki eseri duygu, düşünce, konu ya da biçim bakımından inceleme; ortak, benzer ve farklı yanlarını tespit etme; bu farklılığın nedenleri üzerine yorumlar yapma çalışmaları karşılaştırma çalışmaları olarak değerlendirilir. Karşılaştırmalı edebiyat, çalışmaları dünyada ve ülkeler arasında edebiyat-kültür ilişkilerinin kurulmasını sağlar. Klâsik gelenek çerçevesindeki karşılaştırmalı edebiyat çalışmalarına İsmailoğlu'nun (2002: 141-156) klâsik Türk edebiyatı ile İran edebiyatı'nın karşılaştırması, Bayram'ın (2004: 69-93) Bâkî ve Taşlıcalı Yahyâ'nın birer gazelinin karşılaştırması, Açık'ın (2010: 80-97) Fuzûlî, Necâti Beg ve Cinânî'nin birer gazelinin karşılaştırması örnek verilebilir. Bu örneklerden hareketle Mecdî'nin, Fuzûlî'nin "Su Kasidesi"ne nazîresini beyit beyit karşılaştırma yöntemi ile ele alıp söyleyiş paralellikleri karşılaştırılmış, farklı söylemler varsa bunlara işaret edilmiş, söylem paralellikleri farklı beyitlere kaymış ise bunu da ilgili yerde belirterek şiirleri işleme, yorumlama ve karşılaştırma yoluna gidilmiştir.

1. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Saçma ey göz eşkten gönümdeki odlare su Kim bu denlü dutuşan odlara kılmaz çâre su	Eşk-i çeşmimden akıttım sîne-i dildâre su Gül açar revnağ saçar ağıdıkça her gül-zâre su

Ey göz, gönlümdeki ateşlere gözyaşından su serpme. Zira bu denli tutuşmuş ateşlere su, derman olmaz.	Gözyaşından sevgilinin gönlüne su akıttım. Su, her gül bahçesine aktıkça gül açar, (açılan güller etrafa) safa, taravet, parlaklık saçar.
--	---

Görüleceği üzere Fuzûlî “Gönlümdeki ateşlere, gözyaşından su saçma.” derken Mecdî, “Gözümün yaşından sevgilinin gönlüne su akıttım.” der. Fuzûlî’de daha karamsar bir bakış açısı varken, Mecdî’de daha iyimser bir bakış açısı hakimdir. Fuzûlî “Gözyaşı suyu, harlı ateşi söndürmez.” düşüncesindeyken Mecdî, göz yaşı suyu ile gül bahçesinde gül açtığını; bunun da etrafa temizlik ve parlaklık verdiğini söyler. Fuzûlî’nin Peygamber sevgisi ile gönlünde ateşler yanmaktadır ve bu yanan ateşi, göz yaşı suyu söndürmeyecektir. Mecdî de sevgiliye duyulan sevgi ile ağlarken göz yaşından Peygamber’in gönlüne su akıttığını söyler ve bu suyun, gül bahçesinde güller açılmasına vesile olduğunu, bunların kokusunun etrafa temizlik, rahatlık, ferahlık sağtığını söyler. Fuzûlî’de gülzar, gül bahçesi 5.beyitte zikredilmektedir. Fuzûlî 5.beyitte, gül bahçesini sele versin bahçıvan çünkü bu bahçeyi ne kadar sularsa sulasin sevgili (Peygamber) gibi bir gül açılmaz, der.

2.Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Âb-gündur günbed-i devvâr rengi bilmezem Yâ muhit olmuş gözümünden günbed-i devvâra su	Cânını cânân için ifnâ eden ‘âşık gibi Atlayıp şelâleden olmaқта päre päre su
Dönen gök kubbenin rengi, su renginde midir ya da gözümünden akan yaşlar mı dönen kubbeyi kaplamıştır, bilemiyorum.	Canı sevgili için yok eden, tüketen âşık gibi, su şelâleden atlayıp parça parça olmaқта.

Fuzûlî’de âşık, Peygamber sevgisi ile o kadar çok ağlamıştır ki bu gözyaşları, gökyüzünü kaplamış ve adeta kendi rengini, gökyüzüne vermiştir.

Mecdî ise “Canı sevgili için yok eden, tüketen âşık gibi su, şelâleden atlayıp parça parça olmaқта.” diyor. Mecdî suyu, sevgili yani Peygamber için canını feda eden âşığa benzetiyor. Nasıl şelâleden düşen su parça parça olursa, âşıklar da Peygamber sevgisi ile yanar yakılır, parça parça olurlar. Buradaki pare pare ikilemesini Mecdî, Fuzûlî’nin kasidesinin, 23 ve 24.beyitlerindeki gibi su, parça parça olur, anlamında kullanır. Mecdî’de şelâleden atlayıp parça parça olan su, Fuzûlî’de parça parça olsa bile sevgilinin dergahından ayrılmaz.

Mecdî, Fuzulî'nin bu beyitte kullandığı *günbed-i devvâr* tamlamasını “Su, dönen gök kubbeyi yani gökyüzünü inceleyerek gökyüzüne doğru yukarıya çıkar” manası ile kasidesinin 10.beytinde kullanmıştır.

3.Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Zevk-i tīgundan aceb yoh olsa gönlüm çäk çäk Kim mürûr ilen bırağur rahneler divâra su	Hâne-ber-düş-i felâket bir esîr-i gam mıdır Durmayıp gitmektedir her deşte her kuhsâre su
Senin kılıcının zevkinden gönlüm parça parça olsa buna şaşılır mı ki su, akıp geçerken duvarda oyuklar meydana getirir.	Su, felaketten evini terk edip yollara düşmüş, bir gam esiridir ve her çöle her dağlık yere durmayıp akıp gitmektedir.

Fuzûlî, nasıl su akarken duvarda oyuklar meydana getirirse sevgilinin kılıca benzeyen bakışlarının keskinliği de gönlümü, parça parça eder, der. Kılıcın keskinliği ile sevgilinin bakışı arasında ilişki kurulmuş, sevgilinin bakışı kılıca benzetilmiştir. Kılıç yapılırken demire, çok su verilirse kılıç iyi olurmuş. Sevgilinin keskin kılıca benzeyen bakışı tıpkı bir yerden geçerken oyuklar bırakan su gibi aşığın bağrını yaralar ancak bu yaralama âşık için zevk vericidir. Fuzûlî burada ve 8.beyitte tīg, kılıç kelimesini sevgilinin keskin bakışları olarak kullanırken, Mevdî 16.beyitte tīg-i cevher-dâr olarak mücevherli kılıç tamlamasını gerçek anlamında kullanır.

Mecdî, “Su, felaketten evini terk edip yollara düşmüş, bir gam esiridir ve her çöle her dağlık yere durmayıp akıp gitmektedir” der. Bu söyleyiş Fuzûlî’de 11.beyitte bulunduğu yerin bahçesine su her an durmayıp gelir, o galiba nazla sallanan serviye âşık olmuştur, şeklinde geçer.

Felaketten evini terk edip yollara düşmüş serserisi âşık, Peygamber sevgisi ile sevgiliye (Peygamber’e) âşıktır. Bu hali ile âşık, gam esiri olmuştur. Su nasıl ki her çöle her dağlık yere durmayıp akıp giderse âşık da tıpkı su gibi aşkı ile gam esiri haline gelmiştir. Mevdî’de ‘hâne-ber-düş-i felaket’ tamlamasında, Seb-i Hindî tarzında bir tamlama yapısı görülmektedir.

Fuzûlî’de bu beyitte gönül, parça parça olmuşken Mevdî’de 2.beyitte su, şelaleden atlayıp parça parça olmuştur. Fuzûlî’de 9.beyitte sahra/çöl kelimesi “Bu çölde bir defa da benim için su ara” şeklinde geçmektedir.

4.Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Vehm ilen söyler dil-i mecrûh peykânın sözün İhtiyât ilen içer her kimde olsa yâre su	Hâk-i pâk-i ‘anberini şevk ile teslim için Ben gibi sūr’atle püyân semt-i kûy-ı yâre su
Her kimde yara bulunsa o kişi, suyu ihtiyatla içer. Yaralı gönöl de senin kirpiklerinin sözünü vehimle söyler.	Anberin temiz toprağını, şevkle sevgilinin bulunduğu yere teslim etmek için su, benim gibi, sūr’atle koşmaktadır.

Fuzûlî nasıl ki her kimde yara bulunsa o kişi, suyu ihtiyatla içer. Yaralı gönöl de tpek böyle senin kirpiklerinin sözünü vehimle söyler, der. Burada sevgilinin kirpikleri, ok gibi keskin delicidir. Peykân, okun ucunda bulunan, sivri çelik parçadır. Okun ucundaki delici sivri çeliğin yapısında su bulunur tıpkı aşığı yaralayan sevgilinin oka benzeyen kirpikleri gibi. Oka benzetilen sevgilinin kirpikleri, sivri olması sebebi ile yaralayıcıdır ve göz yaşını barındırması bakımından tıpkı çelik gibidir. Nasıl ki, yaralı bir kişiyeye su vermek tehlikeli ise âşik da yaralıdır ve bu sebeple sevgilinin kirpiklerinin sözünü korkarak söylemektedir.

Mecdî, anberin temiz toprağını, şevkle sevgilinin bulunduğu yere teslim etmek için su, benim gibi, sūr’atle koşmaktadır, der. Suyun normal akışını şair, anberin temiz toprağını sevgilinin bulunduğu yere taşımak amacı ile akması şeklinde güzel bir sebebe bağlar.

5.Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Suya versün bāğban gülzârı zahmet çekmesün Bir gül açılmaz yüzün teg verse min gülzâre su	Berg-i gülde jâleye düşmüş ziyâ-yı âfitâb Rîze rîze lem’a-zendir âteş-i ruhsâre su
Bin gül bahçesine bahçivan, su verse, senin yüzün gibi güzel bir gül açılmaz. Bu nedenle bahçivan, gül bahçesini sele versin, boşuna zahmet çekmesin.	Güneşin ışığı, gül yaprağındaki çiy tanesine düşmüş. Su yanağının ateşine, parça parça parlaklık vermektedir.

Fuzûlî, bin gül bahçesine bahçivan, su verse, senin yüzün gibi güzel bir gül açılmaz. Bu nedenle bahçivan, gül bahçesini sele versin, boşuna zahmet çekmesin, der. Sevgilinin yüzü çok güzeldir, bahçivan sulasa bile gül bahçesinde sevgili gibi güzel gül yetişmez. Kaside na’t kaside olduğundan burada sevgili Hz. Muhammed’dir ve onun gibi bir kişi yoktur.

Mecdî, Nasıl güneşin ışığı, gül yaprağındaki çiy tanesine düşmüşse, su da yanağının ateşine, parça parça parlaklık vermek için düşmüştür, der. Gül, Peygamber'dir. Güneşin ışığı gül yaprağındaki çiğ tanesine düşer, su da sevgilinin (Peygamber'in) yanağının kırmızılığına parça parça parlaklık verir. Her iki şair farklı unsurlarla bağdaştırarak, Peygamber'in gül yüzlü olması üzerinde durmuştur. Mecdi'deki, âteş-i ruhsâr tamlaması, Fuzûlî'de 22.beyitte gül-i ruhsâr olarak geçmektedir.

6.Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Ohşatabilmez gubârını muharrir hattuna Hâme tek bahmahdan inse gözlerine <i>kara su</i>	Eyler ihyâ her içen dil-mürdeyi bir âçresi Hangi menba'dan gelir hum-hâne-i hammâre su
Kalem gibi muharrir hattına bakmaktan gözlerine kara su inse de yine de gubarını, senin yüzündeki ayva tüyelerine benzetemez.	Bir damlası duygusuz, kalbi ölmüş her içeni ihya eder. Meyhanecinin meyhanesine su hangi kaynaktan gelir acaba?

Fuzûlî, gubârî yazı'sını muharrir, senin yüzündeki ayva tüyelerine benzetemez, der. Hame yani kalemin gözlerine kara su inmesi, mürekkebin siyahlığındandır. Gubârî yazı, müstakil bir yazı cinsi değildir. Her çeşit hattın çok ince yazılan biçimidir (Alparıslan, 1996: 167). Şair, gubârî yazısını yazan muharrir ne kadar uğraşırsa uğraşsın, kalem gibi gözlerine kara su inse dahi, yine de gubârî yazısını sevgilinin yanağındaki tüylere benzetemeyecektir, der.

Kara su, âb-i siyah: Karasu hastalığı, mürekkep anlamlarına gelir (Samancı, 2019: 338). Göz içi basıncının damar ve sinirlerde meydana getirdiği belirtiler topluluğuna glockom, bu hastalığa halk arasında karasu denir (Bayat, 1992: 52). Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri denilen tüyler, sarı ve çok incedir. Muharrir, ne kadar ince yazarsa yazsın, bu yazısı sevgilinin ayva tüyleri kadar ince ve görünmez olmayacaktır. Kalemin ucu siyahtır bu sebeple ne kadar ince olursa olsun muharririn yazısı sevgilinin ayva tüyleri gibi olamayacaktır.

Mecdî'de kara su 17. beyitte geçmektedir. Mecdi kara suyu, "Ya Rab hiçbir göze kara su inmesin (kör olmasın) anlamı ile kullanmaktadır. Mecdi, suyun bir damlası duygusuz, kalbi ölmüş her içeni ihya eder, der. Ayrıca meyhanecinin meyhanesine su hangi kaynaktan gelir acaba diyerek meyhanecinin meyhanesine suyun hangi kaynaktan geldiğini sorgular, bu suyun kalbi ölmüş her içeni; ihya ettiğini, dirilttiğini, canlandırdığını söyler.

7.Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Ârızun yâdıyla nem-nâk olsa müjgânım n'ola Zayi' olmaz gül temennâsiyle vermek hâre su	Sanki bir rûhu'l-mehâsinden bahâr-ı fıtrata Reng reng olmuş da gizlenmiş ruh-ı ezhâre su
Yanağını hatırlamakla kirpiklerim ıslansa ne ola, buna şaşılır mı? Gül elde etmek temennisiyle dikene verilen su zayi olmaz.	Yaradılışın baharına sanki bir iyilikler çehresinden (geçip) su, renk renk olmuş da adeta çiçeklerin üzerine (ruhuna) gizlenmiş.

Fuzûlî, “Yanağını hatırlamakla kirpiklerim ıslansa ne ola, buna şaşılır mı? Gül elde etmek temennisiyle dikene verilen su zayi olmaz” der. Gül yetiştirmek için dikene verilen su nasıl boşuna gitmezse sevgilinin güle benzeyen yanağını hatırlama temennisi ile kirpiklerimin ıslanması doğaldır, diyor. Fuzûlî’nin bu söyleyişine paralel bir söyleyiş Mecdî’nin 12.beytinde görülmektedir. Mecdî kasidesinin 12.beytinde “Bir güzel gül için insan bin dikene su verir” der. Gerçekten de öyledir, gül fidanına su verilirken dikenine de su verilmiş olunur. Aslında amaç diken yetiştirmek değil, gül elde etmektir.

Mecdî, su yaradılışın baharına sanki bir iyilikler çehresinden geçip renk renk olmuş da adeta çiçeklerin üzerine adeta ruhuna gizlenmiş, diyor. Su baharın fitratına iyilikler çehresinden süzülüp geçerek adeta çiçeklerin ruhuna, özüne gizlenmiştir zaten çiçekler dahil hiçbir şey susuz yaşayamaz. Su içende görülmez, içenle bütünleşir yani ruhuna, özüne işler. Mecdî burada bu gerçeği sanatlı bir söyleyişle anlatmıştır.

8.Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Gam günü etme dil-i bimârdan tigin diriğ Hayrdur vermek karanu gecede bimare su	Mürde ezvâk-ı cihânı her sene ihyâ eder Zinde bir reng-i nezâret bahş edip eşcâre su
Gam gününde kılıcını, hasta gönülden esirgeme ki karanlık gecede hastaya su vermek hayırlıdır.	Sonbaharda ölmüş ağaçlar, dünya zevklerini her sene (baharda) yeniden canlandırır. Su, ağaçlara diri bir tazelik rengi bağışlar.

Âşık, hasta gönlünün sevgilinin kılıç gibi keskin bakışından ayrı olmamasını ister. Karanlık gecede hastaya su vermek nasıl hayır işi ise hasta gönle degecek sevgilinin keskin bakışı da hasta aşığa su gibidir. Kaside, Peygamber

sevgisi ile yazıldığı için buradan “Beni bakışınla ümmetin arasına al” anlamı da çıkartılabilir.

Mecdî, ölü (yani sonbaharda ölmüş ağaçlar), dünya zevklerini her sene (baharda) yeniden canlandırır. Su, ağaçlara diri bir tazelik bağışlar, diyor. Şair suyun tazelik, dirilik, can verici özelliğine dikkat çekmiştir.

9.Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
İste peykânın gönül hecrinde şevkum sâkin it Susuzam bir kez bu sahrada menüm-çün ara su	Ûbâbiliyyet feyziniñ kudsîyyetin i'lâm için Ebr-i nîsândan inip dönmüş dür-i şeh-vâre su
Gönül, ayrılığında sevgilinin yan bakış okları isteğimi bastır, bu çölde bir kez de benim için su ara çünkü susuzum.	Su yetenek verimliliğinin azizliğini bildirmek için nisan yağmurlarından inip tek parça halinde kıymetli inciye dönüşmüş.

Nasıl ki susuz insan şiddetle suyu arzularsa, âşık da sevgilinin yan bakış oklarını arzular. Çölde su bulmak nasıl zor ise sevgilinin yan bakış oklarına kavuşmak da böyle zordur. Âşık bu oklara ulaşma arzusunadır ve bu arzusunu, gönlün bastırmasını ister. Âşık, aşk sahrasında susuz olarak kendisini tasvir eder, bir kez de sevgilinin kendisi için su aramasını ister.

Mecdî, “Yetenek verimliliğinin azizliğini bildirmek için su, nisan yağmurlarından inip tek parça halinde kıymetli inciye dönüşmüş” der. Burada yetenek azizi olan Peygamber'dir. Peygamber'in yetenek azizi olduğunu bildirmek için su, nisan yağmurları ile iner ve kıymetli bir inciye dönüşür. İnci, nisan yağmurlarının istirdiyenin içine düşen damlasından oluşur. Nisan yağmurlarının inciyi oluşturması gibi Peygamber de değerli bir inci olarak bilinir. Mecdî'nin bu beyitteki dür-i şehvâr tamlamasını ve mazmununu, Fuzûlî 17.beyitte dürr-i ıstifâ' olarak ve 30.beyitte lü'lü-i şehvâr olarak kullanmıştır.

10.Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Men lebün müştâkıyam zühhâd Kevser talibi Nitekim meste mey içmek hoş gelür huşyâra	Sanki 'âşıktır semâda âfitâbîñ nûruna İncelip eyler teşâ'ud günbed-i devvâre su

su	
Ben dudağına susamışım, zahidler ise kevser suyunun talibidirler. Nitekim kendinden geçmiş olana şarap içmek, akli başında olana da su içmek hoş gelir.	Sema, sanki güneşin nuruna âşıktır. Su gökyüzünün rengini inceleyip gökyüzüne doğru yukarı çıkar.

Leb dudak ile birlik, teklik, vahdet kastediliyor; mey ile ilahi aşk anlatılıyor. Kendinden geçmiş rind tipi olan âşık, dudak ve şarabı arzuladığını söylerken aslında vahdeti ve ilahi aşkı istiyor yani fenafillaha ulaşmak arzusunda. Zahidlerin ibadetlerini, cennetteki kevser adlı suya kavuşmak için yani çıkar için yaptıklarını belirten Fuzûlî bu durumu hicvediyor. Rindler, sadece ilahi aşkla fenafillaha, yokluğa ulaşmak arzusunda dırlar, başka bir beklentileri yoktur.

Mecdî, Peygamber'i güneşe benzetir. Sema, güneş olan Peygamber'e âşıktır. Su da gökyüzünün rengini inceleyip güneşi görmek için semaya doğru yukarıya çıkar. Su zaten buharlaşarak gökyüzüne çıkar, bu doğal döngüyü güzel bir sebebe bağlar şair. Mecdî'deki günbed-i devvâr tamlaması, Fuzûlî'de 2.beyitte geçmektedir.

11. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Ravza-i kûyuna her dem durmayıp eyler güzâr Âşık olmuş galibâ ol serv-i hoş-reftâre su	Vechine bağıdıka yârin gözyaşı eyler hücum Şemse karşı gelse elbette dolar ebsâre su
Bulunduğun yerin bahçesine her an durmayıp gelir, o galiba nazla sallanan serviye âşık olmuştur.	Güneşe karşı durulunca nasıl gözlere su dolarsa sevgilinin yüzüne baktıkça da gözyaşı, göze hücum eder.

Fuzûlî, su, bulunduğun yerin bahçesine her an durmayıp gelir, o galiba nazla sallanan serviye âşık olmuştur, der. Doğada servi ağaçları genelde akarsu kenarlarında bulunur. Bu realite beyitte suyun, selvi ağaçlarının ayağını öpmesi şeklinde güzel bir sebebe bağlanmıştır. Ravza, cennettir. Âşık için sevgilinin bulunduğu yer yani Peygamber'in bulunduğu yer cennettir. Beyitte su teşhis edilerek insan kimliği kazandırılmış, Peygamber'e âşık olduğundan akmakta gibi yine doğal döngü, güzel bir sebebe bağlanmıştır.

Mecdî "Güneşe karşı durulunca nasıl gözlere su dolarsa sevgilinin yüzüne baktıkça da gözyaşı göze hücum eder", der. Güneşe karşı duran bakan her göz sulanır. Mecdî burada, sevgilinin yüzünü güneşe teşbih etmiştir. Nasıl ki

güneşe bakarken gözlere yaşlar dolarsa sevgilinin yüzüne bakınca da güneş gibi parlamasından dolayı ve muhabbetten âşıkların gözlerine yaşlar dolar.

12. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Su yolın ol küyundan toprak olup dutsam gerek Çün rakibümdür dahı ol küya koyman vara su	Yâr için her derd-i ağıyâre tahammül eylerim Bir gül-i zîbâ için insân verir biñ hâre su
Sevgilinin bulunduğu yerde toprak olup suyu tutmam gerekir çünkü o da benim rakibimdir bu yüzden sevgilinin bulunduğu yere gitmesine izin veremem.	Nasıl bir güzel gül için insan bin dikene su verirse, ben de sevgili için ağıyarın her derdine tahammül ederim.

Fuzûlî, sevgilinin bulunduğu yerde toprak olup suyu tutmam gerekir çünkü o da benim rakibimdir bu yüzden sevgilinin bulunduğu yere gitmesine izin veremem, der. Âşık, suyu tutmak, emmek yolu ile onun, sevgiliye ulaşmasını engellemek istemektedir. Fuzûlî'de rakip sudur, Mezdî'de sevgili ile araya giren ağıyardır yani rakipler, istenmeyen kişilerdir.

“Nasıl bir güzel gül için insan bin dikene su verirse, ben de sevgili için ağıyarın her derdine tahammül ederim.” Sevgiliyi güle, gülün dikenlerini dertlerine benzeten Mezdî, gül yetiştirirken bin dikene de su vermek zorunda kalıyorsa sevgili için başkalarının dertlerine de sabrederim der. Yani sevgili güldür, gülün dikenleri başkaları ve onların yarattığı dertlerdir. Sevgili ile âşık arasında gayrılar hep vardır, bunlara tahammül etmek aşkın cilvelerindedir. Mezdî'nin bu beytine benzer beyit Fuzûlî'nin kasidesinin 7.beytinde yer almaktadır.

13. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Dest-bûsi ârzusuyla ger ölsem dostlar Kûze eylen toprağım sunun anınla yâre su	Ağniyâmız i'tiyâd etmiş o rûtbe hisseti Çeşmesinden kıatre vermez muhtaızır bî-çâre su
Dostlarım! Şayet sevgilinin elini öpme isteğı ile vefat edersem toprağım ile bir testi yapın ve sevgiliye ondan su, verin.	Zenginler, o cimrilik rûtbesini huy edinmiş, can çekişen çaresizlere çeşmesinden bir damla su vermezler.

“Dostlarım! Şayet sevgilinin elini öpme isteği ile vefat edersem toprağım ile bir testi yapın ve sevgiliye ondan su, verin” der. Âşık burada, sevgilinin yani Hz. Muhammed’in elini öpmek arzusundadır. Yine bir önceki beytin devamı niteliğinde olan bu beyitte âşık, toprak olup ölürse toprağından testi yapılmasını ve bu testinin su ile doldurularak sevgiliye verilmesini istiyor. Sevgili bu testiye eline aldığı anda âşık, sevgilinin elini öpmüş olacaktır. Suyu içince de dudağını öpmüş böylece hayatta gerçekleştiremediği bu arzusuna ölümden sonra kavuşmuş olacaktır. Sevgilisinin karşısında âşık; tevazu hâlinde, toprak gibi alçak gönüllüdür, tam teslimiyet hâlinindedir, bu adeta ölünün kendisini toprağa bırakışını andırır (Dağlar, 2017: 42).

Mecdî burada, “Zenginler, o cimrilik rütbesini huy edinmiş, can çekişen çaresizlere çeşmesinden bir damla su vermezler” diyerek Fuzûlî’den farklı olarak hicve yönelmiştir. Mecdî, cimrilik rütbesinde görür zenginleri ve bu kişilerin can çekişen çaresizlere bir damla bile su vermeyeceği üzerinde durur. Şairin eleştirdiği zenginler, çaresiz aşığa bir damla su vermeyen cimrilik rütbesindeki insanlardır. Klâsik şiir geleneği çerçevesinde cimrilik rütbesindeki kişi sevgili olarak kabul edilebilir. Sevgili, âşıklarına bir damla su bile vermeyecek derecede zalimlik gösterebilir.

14. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Serv serkeşlük kılur kumrî niyâzından meger Dâmenin duta ayagına düşe yalvara su	Âb-ı lütf u merhamet ihsân eder mi rûzgâr Kerbela’da vermemişken zâde-i Kerrâr’e su
Servi asilik ediyor meger kumrunun yalvarmasındanmış bu. Su ise servinin eteğini tutar, ayağına düşüp yalvarır.	Zaman, Kerbela’da bile Hz. Ali’nin oğluna su vermemişken şimdi merhamet ve lütuf suyu ihsan eder mi?

Divan şiirinde gül ile bülbül mazmunu gibi servi ile kumru mazmunu da sıkça kullanılır. Kumru yani âşık, sürekli asilik eden serviye yani sevgiliye yalvarır. Su, serviye akıp gider, eteğine sarılır, ayağına düşüp yalvarırsa belki aşığa karşı asilik etmez, bu huyundan vaz geçer denilmiştir. Selvi, vahdeti; kumru dervişî simgeler.

Mecdî, zaman, Kerbela’da bile Hz. Ali’nin oğluna su vermemişken şimdi merhamet ve lütuf suyu ihsan eder mi?” Yani etmez demek istemekte, zamanın acımasızlığına işaret etmekte, hiciv üslubuna kaymıştır. Kerrâr, Hz. Ali’nin lakabıdır. Kerbela’da Hz. Ali’nin oğlu İmam Hüseyin’in susuzluktan

şehit olmasına gönderme yapan beyitte nasıl ki acımasız devir bu olaya göz yumdu ise şimdi de zaman, aşğa merhamet ve lütuf suyu vermez, der.

15. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
İçmek ister bülbülün kanın meger bir reng ile Gül budagının mizâcına gire kurtara su	Her perişân iş olur gâyetde elbet muntazam Tire reng olmazsa girmez reng-i revnağ-bâre su
Gül, bülbülün kanını bir hile ile içmek ister. Su, gül dalının bünyesine girerek bülbülü kurtarsın.	Karanlık olmasa su parlaklık veren renge dönüşemez, nihayette her perişân iş de elbet düzelir.

“Gül, bülbülün kanını bir hile ile içmek ister. Su, gül dalının bünyesine girerek bülbülü kurtarsın.” Klâsik şiirde, bülbül, güle âşıktır. Aşkından sürekli feryat etmektedir ancak gül goncası, bülbülü ötüşlerine aldırılmaz, açılmaz. Feryatlardan yorulan bülbül bitkin düşer ve bayılır. Bu sırada gülün dalındaki dikenler bülbüle batar. Böylece bülbülün kanı güle sirayet eder. Bülbül aşkı uğruna canından olmuştur. Reng kelimesi renk anlamı yanında hile anlamına da gelir. Burada kırmızı rengi almak için gonca, bülbüle hile yapar.

Mecdî, karanlık olmasa su parlaklık veren renge dönüşemez, nihayette her perişân iş de elbet düzelir, diyerek burada Fuzûlî'den farklı olarak hikemi üsluba yönelmiştir. Halk arasında deniz, su, sabah temiz olur görüşü yaygındır. Bu görüşe göre su, gece karanlıkta temizlenir, parlak rengine kavuşur. Gerçekten de su, gel-git hadisesi ile temizlenir. Nasıl ki karanlıktan çıkan su nasıl parlaklığa kavuşursa sonunda perişanlığa düşen her iş de düzelir, sağılır yani her karanlığın arkasından güneş doğar, ferahlığa erilir.

16. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Tıynet-i pâkini rüşen kılmış ehl-i âleme İktidâ kılmış târik-i Ahmed-i Muhtâr'e su	Germ u serd-i rûzgârı gör de merd-i kâmil ol Âb ile âteş verir her tîğ-i cevher-dâre su
Dünya ehline temiz yaratılışını parlak kılmış, su seçilmiş Ahmed'in yoluna uymuş.	Zamanın sığağını ve soğuşunu gör de kâmil insan ol, su her menevişli kılıca su ve ateş verir.

Fuzûlî su seçilmiş Ahmed’in yoluna uymuş, dünya ehline temiz yaratılışını parlak kılmış. Seçilmiş Ahmed ile kastedilen son peygamber Hz. Muhammed’dir. Su onun yoluna uymuştur bu yüzden temiz yaratılışlıdır. Bu na’t kaside zaten Peygamber’e övgü amaçlı yazılmıştır. Beyitte Hz. Muhammed yoluna giren kişilerle su arasında ilgi kurulmuştur. Su, berraklığın, temizliğin ve temiz yaratılışın göstergesidir. Şair beyitte, suyun temiz olma realitesini Hz. Muhammed’in yoluna girme şeklinde güzel bir sebebe bağlamıştır. Temizlik ve saflık Peygamber’in özelliğidir. Ahmed-i Muhtar tamlaması, su benimle birlikte Peygamber’e âşıktır şeklinde 22.beyitte geçmektedir.

Mecdî burada Fuzûlî’den farklı olarak hikemi üsluba yönelmiştir. Mezdî, “Zamanın sıcaklığını ve soğüğünü gör de kâmil insan ol, su her menevişli kılıca su ve ateş verir” der. Menevişli kılıç, renk dalgalanmalı biçiminde görülen parlaklığa sahip kılıçtır, değerlidir. Her değerli kılıç su ve ateşle dövülür. Sen de değer kazanmak istiyorsan zamanın soğuk ve sıcaklığını görmelisin yani çile çekmelisin, der Mezdî burada.

Tiğ yani kılıç, halis demirden hatta çifte su verilmiş çelikten yapılıdır. Su ne kadar fazla verilirse kılıç o kadar iyi olurmuş. Bu nedenle kılıca "âbdâr" da denmiştir. Yüksek fırınlarda üretilen demire, birtakım işlemlerle gereken karbonun katılmasıyla çelik elde edilir. Beyitte su her menevişli kılıca değerli olması için ateş ve su veriyor ise ey insan oğlu sen de dönen şu tozlu sert rüzgarları gör de, ibret al, kâmil yani olgun insan ol, der.

17. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Seyyid-i nev’-i beşer deryâ-ı dürr-i istifâ’ Kim sepüpdür mucizâtu âteş-i eşrâra su	Zevk-i rû’yetten tecellî-yâb olsun her basar İnmesin hiçbir göze ‘âlemde yâ Rab <i>kara su</i>
İnsan türünün seyyidi, seçilmişlik inci denizi ki onun mucizeleri şerlerin ateşlerine su serpmiştir.	Her görme, görmenin/idrakin zevkinden tecellî bulsun. Ya Rab dünyada hiçbir göze, kara su inmesin.

Fuzûlî, insan türünün seyyidi, seçilmişlik inci denizi ki onun mucizeleri şerlerin ateşlerine su serpmiştir, diyor. Peygamber, seçkin incilerin bulunduğu bir denize benzetilmiştir. İnci, nisan yağmurları yağarken istiridyenin içine yağmur damlasının kaçmasıyla oluşur. Peygamber Hz. Muhammed de nisan ayında doğmuştur, bu yüzden dürr-i yetim, dürr-i yektâ, dürr-i yekâne olarak anılır. Beyitte, Peygamber’in dünyaya gelişi sırasında oluşan

mucizelerden bahis vardır. Bu mucizelerden biri örneğin, Hz. Muhammed doğduğunda ateşe tapan Mecûsilerin bin yıldır yanmakta olan ateşi sönmüştür. Böylece su yani Hz. Muhammed, ateşi, küfrü söndürmüştür.

Mecdî her görme (kalp gözü/idrak) görmenin/idrakin zevkinden tecelli bulsun/yansısın. Ya Rab dünyada hiçbir göze kara su inmesin, der. Mecdî, kalp gözü ile görmenin önemine değinir, hiçbir göze kara su inip gözler kapanmasın diye temennide bulunur. Kalp gözü açık olan insanın maddi alemden başka, manevi alemleri idrak edebildiği bilinir. Kara su inen göz ise gaflet gözü ile bakan, hiçbir şeyin idrakinde olmayandır.

Fuzûlî'de kara su, 6. beyitte, muharririn yazmaktan dolayı tıpkı kalem gibi gözlerine kara su inse buna şaşılmaz, şeklinde geçer.

18. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Kılmağ için tâze gülzâr-ı nübüvvet revnakin Mu'cizinden eylemiş izhâr seng-i hâre su	Kesret ü vahdet nedir ta'lim eder her 'âkil Nâzil olsa kıatre kıatre kıulzüm-i efkâre su
Peygamberlik gül bahçesi parlaklığını taze kılmak için mucizesinden, sert taşa su göstermiş.	Su fikirlerin denizine damla damla inse her akıllı kişi, çokluk ve teklik nedir talim eder/ öğrenir, öğretir.

Fuzûlî, "Peygamberlik gül bahçesi parlaklığını taze kılmak için mucizesinden, sert taşa su göstermiş." Beyitte, Hz. Muhammed'in taştan su çıkarma mucizesine gönderme yapılmıştır. Fuzûlî burada Peygamberlik Makamı'nı, gül bahçesine teşbih etmiş. Hz. Muhammed'in kara, sert bir taşa vurarak su çıkartması hadisesi bilinen mucizelerdendir. Bu mucize beyitte, gül bahçesinin parlaklığını (Peygamberlik Makamını) yeniden tazelemek amaçlı yapılmıştır deniliyor. Nebilik, Peygamberlik anlamındaki nübüvvet kelimesini Fuzûlî, gülzar-ı nübüvvet tamlaması içinde kullanır. Mecdî'de bu kelime, 22.beyitte "Nebi, Peygamber aşkıyla ırmaklar çağlar" şeklinde geçer.

Mecdî, Fuzûlî'den farklı olarak hikemî üsluba yönelir ve su, fikirlerin denizine damla damla inse her akıllı kişi, çokluk ve teklik nedir talim eder/ öğrenir- öğretir, der. Su öyle bulunmaz bir nimettir ki fikirlerin denizine damla damla inse her akıllı kişi bundan ibret alır, feyizlenir ve çokluk-teklik kavramlarını idrak eder ve bunu öğretir.

19. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Mu'cizi bir bahr-ı bî pâyân imiş 'âlem kim Yetmiş andan min min âteşhâne-i küffâra su	Sâhil-i tekvîne doğru mevce-hîz-i cûş olan Bahr-i kudretten aşar enhâr ile ebhâre su
Mucizesi sonsuz bir denizmiş alemde ki ondan bin bin (binlerce) kafirlerin ateş evine su yetmiştir.	Yaratmanın sahiline doğru coşup dalga kaldıran su, nehir ve denizlere kudret denizinden akar.

Mucizesi sonsuz bir denizmiş alemde ki ondan, binlerce kafirin ateş evine, su yetmiştir yani gitmiştir. Peygamberin mucizeleri, sonsuz bir denize benzetilmiştir. Son Peygamber Muhammed'in doğumuyla Mecusilerin sönmeyen ateşinin, sönmesi mucizesine gönderme yapılıyor. Ateş, inkârcıları, küfre düşenleri, su ise imanı, duruluğu ve temizliği sembolize eder. Şeytan ve cehennemi simgeleyen ateş, rahmet simgesi su ile yani Peygamber'in doğumu ile sönmüştür.

Mecdî, "Yaratmanın sahiline doğru coşup dalga kaldıran su, nehir ve denizlere kudret denizinden akar" der. Mecdî, mevce-hîz-i cûş tamlaması ile Sebki Hindî üslubuna yönelmiştir. Burada kudret denizi, Hz. Muhammed'i seçilmiş insan yapan güç, Allah'tır. Yaratmanın sahiline doğru coşup suyu dalga halinde kaldırır, nehir ve denizlere kudret denizinden akar gelir. Her şeye muktedir olan kudret sahibi Allah, Hz. Muhammed'e de mucizeler göstermesi için bu kudretten ihsan eder.

20. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Hayret ilen barmagın dişler kim itse istima' Barmagından virdigün şiddet günü ensâra su	Feyz-i Hağ âb ile reyyân eylemişdir kalbimi Cevher ile girmemişken 'âlem-i izhâre su
Şiddet günü, parmağından ensara su verdiğini kim işitse hayret ile parmağını ısıtır.	Su, cevher ile dünyayı göstermemişken, Hakk'ın feyzi ile kalbimi suya doyurmuştur.

"Şiddet günü, parmağından ensara su verdiğini kim işitse hayret ile parmağını ısıtır." Hz. Muhammed, Hudeybiye'de iken aşırı sıcaklar olur. Sahabenin beraberinde getirdiği su tahmin edilenden erken tükenir. Peygamberimizin bunun üzerine elinin beş parmağından beş oluk halinde su akıttığı rivayet

olunur. Hayret uyandıracak böyle bir mucizeyi kim görse hem mecazen hem de gerçek anlamda şaşkınlıktan parmağını ısırır.

Mecdî su, cevheri dünyayı göstermemişken, Hakk'ın feyzi ile kalbimi suya doyumuştur, der. Su, ilmin remzidir. Zira su, Hz. Peygamber'dir. Aleme rahmet olması, buradan kaynaklanır. Suyun aleme sunduğu ilâhî bilgi, yaralara merhem olmuştur. Mevdî, suyun bu cevheri ile kalbi doyurmasına dikkat çeker. Suyun arkasından bakılan bir şey, çok net gözükmez. Ancak suyun bereketi, feyzi, bolluğu, su olmayınca hayatın olmayacağı gerçeği malumdur.

21. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Dostu ger zehr-i mâr içse olur âb-1 hayât Hasmı su içse döner elbette zehr-i mâre su	'Aks-i eşyâ müncelidir safhasından her zamân Sanki mir'at-1 zuhûr olmuş bütün âsâre su
Dostu eğer yılan zehri içse ona bu, âb-1 hayat olur. Hasmı su içse, bu elbette yılan zehrine döner.	Her zaman düz yüzünden eşyanın aksi görünür/meydana çıkar. Su sanki bütün eserlere görüntü aynası olmuştur.

Peygamberin dostu eğer yılan zehri içse bu ona, âb-1 hayat yani ölümsüzlük suyu olur. Peygamberin düşmanı su içse, bu elbette yılan zehrine döner. Divan şiirinde “âb-1 cavidan, âb-1 zindegâni, çeşme-i hayvân, âb-1 bekâ” olarak da bilinen âb-1 hayat, ölümsüzlük suyu, içeni ölümsüz kılan bir sudur. Rivayete göre Hızır, İlyas ve İskender bu suyu aramaya koyulurlar. Hızır ve İlyas bir yöne İskender başka yöne gider. Sonunda Hızır ve İlyas, Zulumat /Karanlıklar Ülkesinde âb-1 hayatı bulur. Beyitte bu kıssaya gönderme yapılmıştır. Başka bir gönderme ise şudur: Hicret zamanı Hz. Muhammed ile Hz. Ebu Bekir mağarada iken Hz. Muhammed, Hz. Ebu Bekir'in dizinde uyur. Bu sırada Hz. Ebubekir delikten çıkmak üzere olan bir yılan görür. Hz. Ebu Bekir Peygamber uyanmasın diye kalkamaz, yılan çıkmasın diye deliği ayağıyla örter ancak yılan Hz. Ebu Bekir'in ayağını ısırır. Hz. Muhammed uyanır, yılan zehrini etkisiz hale getirir. Beyit bu mucizeye telmih yaparak, Peygamber'in dostu her kim ise o zehir içse, o zehir ona ölümsüzlük suyu olur, der. Ancak her kim Peygamber'in düşmanı ise ve su içse, o su onun için yılan zehrine dönüşür, der.

Mecdî, her zaman düz yüzünden eşyanın aksi görünür/meydana çıkar. Su sanki bütün eserlere görüntü aynası olmuştur, der. Ayna düz bir yüzeyden

ibarettir ve her nereye tutulsa görüntü orada yansır. Mecdî, aynı ayna gibi su da dünyadaki bütün eserlere görüntü aynası olmuştur, diyerek suyun berraklığına ve varlıkları yansıtma özelliğine işaret ediyor.

22. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Eylemiş her katreden min bahr-ı rahmet mevc-hiz El sunup urgaç vuzû için gül-i ruhsâra su	Ağladıkça ben nebi 'aşkıyla çağlar cûylar Sanki 'âşıktır benimle Ahmed'e Muhtâr'e su
El sunup gül yanaklarına abdest almak için suyu vurduğunda, her damladan bin rahmet denizi dalgalanırmış.	Su, sanki benimle birlikte Peygambere âşıktır. Ben ağladıkça ırmaklar, Peygamber aşkıyla çağlar.

Peygamber, elleri ile gül yanaklarına abdest almak için suyu vurduğunda, her damladan bin rahmet denizi dalgalanırmış. Abdest, arınma, maddi, manevi temizliktir. Beyitte Peygamberin yüzüne değen abdest suyunun her bir damlasının binlerce rahmet denizini dalgalandırdığı söylenmektedir. Peygamber öyle yücedir ki onun yüzüne değen su damlaları adeta rahmet denizinden dalgalanıp gelir. Gül-i ruhsar tamlaması Mecdî'de 5.beyitte ateş-i ruhsar olarak geçmektedir.

Mecdî su, sanki benimle birlikte Peygambere âşıktır. Ben ağladıkça ırmaklar Peygamber aşkıyla çağlar, der. Burada su, âşıkla birlikte Peygamber'e âşıktır. Âşık ağladıkça haline ırmaklar da ağlar ve Peygamber aşkıyla çağlarlar. Buradaki Ahmet-i Muhtar tamlaması Fuzûlî'de 16.beyitte geçmektedir.

23. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Hâk-i pâyine yetem der ömrlendir muttasıl Başını taştan taşa urup gezer âvâre su	Bahr-i zahhâr-ı ilâhîdir Muhammed Muştâfâ Feyz-i 'ilminden akar her gülşen-i esrâre su
Su, hiç durmadan ayağının bastığı toprağa kavuşayım diye başını taştan taşa vurup avare dolaşır.	Su, her sırlı gül bahçesine, ilim feyzinden akar. Muhammed Mustafa, İlahi bir coşkun denizdir.

“Su hiç durmadan ayağının bastığı toprağa kavuşayım diye başını taştan taşa vurup, avare dolaşır.” Şair burada da önceki beyitlerde olduğu gibi suyun sevgiliye yani Hz. Muhammed'e doğru aktığını söylemektedir. Su, Hz. Peygamber'in sevgisi ile deli divane olmuş, ona kavuşmak için kafasını taştan taşa vurup onu aramaktadır. Sevgiliye ulaşmak, onun ayağının toprağına kavuşmak için su, sürekli perişan halde gezerek Hz. Muhammed'e doğru yol almaktadır. Suyun doğada gerçekte taştan taşa değerek akması hadisesini şair, Peygamber'e olan aşkı ile ona kavuşamadığı için kendini durmaksızın taşlara vurması şeklinde güzel bir sebebe bağlayarak anlatır.

Mecdî su, her sırlı gül bahçesine, ilim feyzinden akar. Muhammed Mustafa İlahi bir coşkun denizdir, der. Beyitte sırlar alemi, bir gül bahçesi olarak tanımlanmış ve Mecdî; bu bahçeye suyun, ilim feyzinden aktığını söyler. Beyte göre Peygamber, içinden büyük inciler çıkan İlahi coşkun bir denizdir.

24. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Zerre zerre hâk-i dergâhına ister sala nûr Dönmez ol dergâhdan ger olsa pâre pâre su	Bâğ-bân-ı terbiyet olmuş şer'at bâğına Ondan akmıştır o şirin safha-i gül-zâre su
Zerre zerre dergâhının toprağına nur salmak ister, su şayet parça parça olsa bile o dergâhtan dönmez.	Su, o şirin gül bahçesi tarafına ondan akmıştır. Hak yolunun bahçesini yetiştiren bahçıvan olmuştur.

Su, zerre zerre dergâhının toprağına nur salmak ister. Bu dergâh, sevgilinin dergahıdır. Su, parça parça olsa bile o dergâhtan dönmez. Bu beyti Sadık Yazar şöyle açıklamaktadır: Su (ırmak/nehir), Hz. Peygamber'in dergâhına giden yoldaki her bir zerre toprağına (kum tanesine) zerre zerre nur salmak (yolu aydınlatma ve ışıklarla donatmak) isteğıyle (bitmez tükenmez akışına devam etmektedir). Parça parça olsa da asla (Hz. Peygamber'in) dergâhına giden bu yolda ilerlemekten vazgeçmeyecektir (Yazar, 2019: 11). Su, sevgilinin bulunduğu dergâhın kapısına nur salmak istemektedir, bu amaç uğruna parça parça olsa bile bu yoldan geri dönmez.

Mecdî su, o şirin gül bahçesi tarafına ondan akmıştır. Hak yolunun bahçesini yetiştiren bahçıvan olmuştur, der. Su, Hz. Muhammed'in Hak yolunun gül bahçesini yetiştiren bahçıvanı olduğundan dolayı o tarafa doğru akmıştır. Su, hayatın devamlılığını sağlar, gül bahçesi için hayat bahşedicidir. Su saflığı, temizliği, feyzi ile Hz. Muhammed'in Hak yolunun bahçesi için gereklidir. Bu gereklilikten dolayı, su oraya doğru akmaktadır.

25. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Zikr-i na'tun virdini derman bilür ehl-i hatâ Eyle kim def-i humâr için içer meyhâra su	Cûd u lütfundan hurûşân her zamân âb-1 hayât Hüsn-i hulkından verir hem yâre hem agyâre su
Hata ehli, na'tin zikrini derman bilir. Baş ağrısının giderilmesi için ayyaşa su ver ki içsin.	Cömertlik ve lütfundan her zaman coşan ab-1 hayat olan su, tabiatının güzelliğinden hem sevgiliye hem başkalarına su verir.

İçki içildiğinde bir süre sonra baş ağrısı yapar. Baş ağrısının giderilmesi için ayyaşa su verilir. Su içmek bu baş ağrısını hafifletir. Nasıl ayyaşa içkiden kaynaklanan baş ağrısını hafifletmek için su verilirse, hata sahibine derman için Peygamber sevgisi ile yazılan na't kafidir. Hata sahibi, na'tin zikrini derman bilir.

Mecdî beyitte cömertlik ve lütfundan her zaman coşan ab-1 hayat olan su, tabiatının güzelliğinden hem sevgiliye hem başkalarına su verir, der. Peygamberin cömertlik ve lütfunun bolluğundan coşup taşan ab-1 hayat, yaratılışının güzelliğinden kaynaklı hem sevgiliye yani Hz. Peygamber'e hem de başkalarına su yani hayat verir.

26. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Yâ Habiba'llah yâ Hayre'l-beşer müştakunam Eyle kim leb-teşneler yanup diler hemvâra su	Olmasaydı cüy-bâr-1 feyz-i 'irfân-perveri Hangi menba'dan gelirdi çeşme-i ebrâre su
Ey Hz. Muhammed, insanlığın hayırlısı! Dudağı susuz kalanların daima su dilemesi gibi ben de senin isteklinim.	Su iyilik çeşmesine, irfan düşkününün bolluğunun akarsuyu olmasaydı (başka) hangi kaynaktan gelirdi.

“Ey Hz. Muhammed, insanlığın hayırlısı! Dudağı susuz kalanların daima su dilemesi gibi ben de senin isteklinim.” Burada insanlığın hayırlısı ile işaret edilen Hz. Muhammed'tir. Âşık, burada Peygamber sevgisine olan susamışlığından bahsetmektedir.

Mecdî su; iyilik çeşmesine, irfan düşkününün bolluğunun akarsuyu olmasaydı (başka) hangi kaynaktan gelirdi, der. Su, irfan düşkününün

bolluğunun akarsuyundan iyilik çeşmesine gelir. Su anlama, bilme, kültür düşkününün bolluğunun akarsuyundan ancak iyilik çeşmesine gelebilir bunu sağlayacak başkaca kaynak yoktur.

27. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Sensen ol bahr-ı keramet kim şeb-i Mirâc'da Şebnem-i feyzün yetürmüş sâbit ü seyyâra su	Her velî olmuş aña bir çeşme-sâr-ı ma'rifet Hep odur her dem veren her 'âşık-ı gam-hâre su
Sensin o keramet denizi ki, Miraç gecesinde bereketin şebnemi, yıldız ve gezenlere su yetermiştir.	Her veli ona, marifet saçan bir çeşme olmuş. O kederli âşığa her an su veren hep odur.

“Sensin o keramet denizi ki, Miraç gecesinde bereketin şebnemi duran ve gezenlere su yetirmiştir.” Burada duran, sabit ile yıldızlar, gezen ile gezegenler kastedilmektedir. Beyte göre Peygamber Miraç gecesinde çiy tanesi olup keramet denizinden, yıldız ve gezegenlere su yetiştirmiştir. Miraç mucizesinde Peygamber gök katlarına çıkmıştır. Miraç gecesini gökyüzündeki bütün yaratılmışlar, Hz. Muhammed ile buluşmuşlardır. Bu buluşmada Hz. Muhammed, gökyüzündeki bütün cisimlerin susuzluğunu (kendisine susamışlığını) gidermiştir.

Mecdî her veli ona, marifet saçan bir çeşme olmuş. O kederli âşığa her an su veren de hep odur, der. Her veli Peygamber'e marifet saçan bir çeşme olmuştur. O kederli âşığa (Peygamber ve Hak âşığına) ise her an kendi feyzinin bolluğu ile su veren de hep yine Hz. Muhammed'dir.

28. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Çeşme-i hurşidden her dem zülâl-i feyz iner Hâcet olsa merkadün tecdid iden mi'mare su	Sel-sebîl-i feyz-i 'îrfânından almışdır anîñ Lâzım oldukça binâ-yı 'aşk için mi'mare su
Türbeni tamir eden mimara su ihtiyaç olsa her an güneş çeşmesinden bolluk suyu gelir.	İmar eden su, aşk binası için lazım oldukça, onun irfan feyzinin çeşmesinden almıştır.

Türbeni tamir eden mimara, su ihtiyaç olsa her an güneş çeşmesinden bolluk suyu gelir. Peygambere na't kaside olduğundan türbe onun türbesidir. Bu türbenin tamirinde mimara su ihtiyaç olursa bu su güneş çeşmesinden gelecektir. Reelde güneş sayesinde buharlaşma meydana gelir, buharlaşma, yoğunlaşma, yağmur döngüsünü oluşturur. Şair burada reeldeki bir durumu mübalağalı bir anlatımla, Hz. Muhammed'in kabrini tamir için su lazım olsa, güneş bile su yağdırır, yani güneş çeşmesi olur. Işık kaynağı olup dünyaya feyiz ve bereket yağdırması sebebiyle güneş, çeşme diye adlandırılmıştır (Şentürk, 1999: 79).

İmar eden su, aşk binası için lazım oldukça, onun irfan feyzinin çeşmesinden almıştır, der Mecdî. Her şeyi imar eden su aşk binası için su lazım olunca, suyu Peygamberin irfan feyzinin çeşmesinden temin eder. Her şeyi imar eden, bayındır hale getiren su, aşk binası için su lazım olunca Peygamberin irfan feyzinin çeşmesine başvurur çünkü Peygamber'in irfan çeşmesi feyiz, bolluk kaynağıdır. Fuzûlî'deki mimar, kişi iken Mecdî'de mimar sudur. Su imar eden olarak kişileştirilmiştir. Su aşk binasını yaparken lazım oldukça Peygamber'in feyzinin çeşmesinden alır.

29. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Bîm-i dûzah nâr-ı gam salmış dil-i sûzânuma Var ümidüm ebr-i ihsânun sepe ol nâre su	Yâ Muhammed ağladım yıllarca nârım sönmedi Âb-ı lütfuñdan söner bir kıatre düşse nâre su
Yanan gönlüme cehennem korkusu gam ateşini salmış. İyilik bulutunun o ateşe su serpeceğine dair ümitliyim.	Ya Muhammed yıllarca ağladım, ateşim sönmedi. Lütuf suyundan ateşe bir damla su düşse ateş söner.

Şair her kul gibi günahlarından dolayı cehennem ateşini hatırlayıp Peygamber'in ümmetine şefaati düşünmektedir. Hava güneşli iken Peygamber'in başı üzerinde bir bulutun ona gölgelik olduğu rivayet edilir. Bulutlar, hava sıcak olduğu anlarda gölgesi ile yağmur yağınca da bereketi ile yarar sağlar. Ateş yakar, su ise hayat vericidir. Ateşle cezalandırmak Allah'a hastır ancak bu ateşi ihsan ile söndürmek Peygamber'e ait bir özelliktir. Yani cehennem ateşinden korunmak için Peygamber'in ihsanı, şefaati gerekir. Aşık da bu şefaati, ihsanı ümit etmektedir.

Mecdî, ya Muhammed yıllarca ağladım, ateşim sönmedi. Lütuf suyundan ateşe bir damla su düşse ateş söner, der. Fuzûlî ile benzer bir söylem görülmektedir. Mevdî, yıllarca ağladığını, ateşinin sönmediğini söylemekte, Peygamber'in lütuf suyundan bir damla istemektedir. Peygamber'in bir damla suyu aşkın içindeki ateşini söndürmeye kafidir.

30. Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Yümn-i na'tünden güher olmuş Fuzûlî sözleri Ebr-i nisândan dönen tek lülü-i şehvâra su	Cebraîl-âsâ derinde albi der-bân eyledim Sen verirsin ben gibi bir teşne hîdmet-kâre su
Su nisan bulutundan dönen iri inci gibi, Fuzûlî'nin sözleri de na'tinin kuvvetinden inciye dönüşmüş.	Cebraîl gibi kapında kalbi kapıcı ettim. Ben gibi bir susamış hizmetkara sen su verirsin.

“Su nisan bulutundan dönen iri inci gibi, Fuzûlî'nin sözleri de na'tinin kuvvetinden inciye dönüşmüş.” Şair nisan yağmurlarının istirdiyenin içine düşmesi ile oluşan iri bir inci tanesi gibi olan su misali kendi sözlerinin Peygamber'in övgüsünün kuvvetinden inciye dönüştüğünü söylemektedir. Buradaki lü'lü şehvar, kıymetli inci tamlaması Mevdî'de 9.beyitte, dür-i şehvâr olarak aynı anlamda paralel söyleyiş içerisinde kullanılmıştır.

Mecdî, Cebraîl gibi kapında kalbi kapıcı ettim. Ben gibi bir susamış hizmetkara sen su verirsin, der. Cebraîl, Tanrı'dan vahiy getiren melektir. Cebraîl nasıl Tanrı'dan vahiy getirme görevinde ise kalbim de senin kapının bekleme görevindedir, diyor. Beyitte Cebraîl gibi sevgilinin kapısında kalbi kapıcı eden bir âşık vardır. Âşık, sevgiliye yani Peygamber'e, ben gibi susamış bir hizmetkardan suyu esirgemezsın herhalde, demektedir.

31.Beyitler

Fuzûlî	Mecdî
Hâb-1 gafletten olan bidâr olanda rûz-1 haşr Eşk-i hasretten tökende dide-i bidâra su 32. Beyit Umduğum oldur ki rûz-1 haşr mahrûm olmayam	Ben su mażmûnuyla medh ettikce Fahr-i 'Âlem'i Ravza-i albimdedir Mevdî benim fevvere su —

Çeşm-i vaslın vere men teşne-i didâre su	
Gaflet uykusundan uyanık olan kıyamet günü olduğunda hasret gözyaşından uyanmış göze, su döktüğünde, umduğum odur ki, mahşer günü kavuşma gözün, ben yüzün susamışına su versin, bundan mahrum olmayayım.	Ben su mazmunuyla dünyayı methettikçe su fişkirtan fiskiye, kalbimin bahçesindedir.

“Gaflet uykusundan uyanık olan kıyamet günü olduğunda hasret gözyaşından uyanmış göze su döktüğünde, umduğum odur ki, mahşer günü kavuşma gözün ben yüzün susamışına su versin, bundan mahrum olmayayım.” Burada 31.beytin anlamı, 32.beyit ile tamamlanmaktadır. Âşık, Hz. Muhammed’i sevmiş olmaktan dolayı mahşer günü, elinin boş kalmaması temennisinde bulunuyor.

Fuzûlî’de teşne kelimesi teşne-i didar tamlaması içerisinde yer almaktadır, Fuzûlî burada “Ben yüzün susamışına senin kavuşma gözün su versin” derken Mecdî’de 30.beyitte, teşne hizmetkar olarak “Ben gibi bir susamış hizmetkara sen su verirsin” der. Ayrıca teşne kelimesi yine Fuzûlî’de 25.beyitte dudağı susuzluktan çatlamış olanlar anlamında leb-teşneler olarak geçmektedir.

Mecdî ben, su mazmunuyla dünyayı methettikçe su fişkirtan fiskiye, kalbimin bahçesindedir, der. Mecdî, “Su Kasidesi”nde su mazmunu ile dünyayı methettiğini söyler. Bu methetme durumunda aşığın, su fişkirtan su fiskiyesi kalbinin gül bahçesindedir, oradan feyizli su fişkirtmaktadır.

SONUÇ

XVI. asırda Fuzûlî gibi büyük bir şair çıkaran klâsik Türk şiiri geleneği, daha sonraki yüzyıllarda da Mecdî gibi pek çok önemli edebî şahsiyet yetiştirmiştir. Eser verme konusunda velûd bu edebi şahsiyetlerin belirli yönlerden incelenmesi ve karşılaştırılması çalışmaları şüphesiz faydalı olacaktır. Mecdî’nin “Su Kasidesi”, Fuzûlî’ye nazîre olduğundan Fuzûlî’nin “Su Kasidesi” ile aynı vezinde, aynı redif ve kafiyede, aynı konu çerçevesinde yazılmıştır. Kasidelerin vezni fâilâtün / fâilâtün / fâilâtün / fâilün’dür. Kasidelerin redifi “su”dur. Her iki kasidede de “-âre” zengin kafiyedir. İki kasidenin konusu da Peygamber’e duyulan sevgidir.

Mecdî’nin dil ve üslup özelliklerini şiir örneklerinden hareketle; 1-sade olması, 2-akıcı, ahenkli olması, 3-etkileyici olması, 4-hakikate dayanması, 5-ilmi, ilhami, irfani, akli olması, 6-yeni fikirler üretmesi, 7-çoşkulu olması, 8- ifade güzelliğine sahip olması şeklinde maddeleyen Karataş’ın çalışması (2015: 65-

70) ve yukarıda Fuzûlî'ye nazîre kasidesini incelediğimiz ve karşılaştırdığımız bu çalışma ışığında, Mecdî'nin klâsik şiir geleneğini XX. yüzyılda sürdüren bir şair olduğu sonucuna varılmıştır. Mecdî, XX. asırda aruzla şiir yazan Mehmet Âkif, Yahya Kemal gibi ender şahsiyetlerdendir.

Aşağıdaki tabloda; Mecdî'nin nazîre kasidesinde redifin önünde kafiyenin yer aldığı ve anlamın odaklaştığı kelimelerden devvâre, gülzâre, çâre, hâre, yâre, pâre, Ahmed-i Muhtâre, nâre, ruhsâre kelimelerini Fuzûlî ile ortak kullandığı görülmektedir.

Su Redifinin Önündeki Kafiyenin Yer Aldığı Ve Anlamın Odaklaştığı Kelimeler		
Beyitler	Fuzûlî'de	Mecdî'de
1.Beyit	odlâre / çâre	dildâre/ gülzâre
2.Beyit	Devvâre	Pâre
3.Beyit	Divâre	Kuhsâre
4.Beyit	Yâre	Yâre
5.Beyit	Gülzâre	Ruhsâre
6.Beyit	Kâre	Hammâre
7.Beyit	Hâre	Ezhâre
8.Beyit	Bimâre	Eşçâre
9.Beyit	Âre	şeh-vâre
10.Beyit	Huşyâre	Devvâre
11.Beyit	Reftâre	Ebrâre
12.Beyit	Vâre	Hâre
13.Beyit	Yâre	bî-çâre
14.Beyit	Yalvâre	Kerrâr'e
15.Beyit	Kurtâre	revnâk-bâre
16.Beyit	Ahmed-i Muhtâre	cevher-dâre

17.Beyit	Eşrâre	Kâre
18.Beyit	Hâre	Efkâre
19.Beyit	Küffâre	Ebhâre
20.Beyit	Ensâre	İzhâre
21.Beyit	Mâre	Asâre
22.Beyit	Ruhsâre	Ahmed-i Muhtâre
23.Beyit	Avâre	Esrâre
24.Beyit	Pâre	Gülvâre
25.Beyit	Meyhâre	Agyâre
26.Beyit	hem-vâre	Ebrâre
27.Beyit	Seyyâre	gam-hâre
28.Beyit	mi'mâre	mi'mâre
29.Beyit	Nâre	Nâre
30.Beyit	Şehvâre	Hizmetkâre
31.Beyit	Bidâre	Fevvâre
32.Beyit	Didâre	—

Na't olan kasidelerde, Peygamberin doğrudan adının geçtiği veya sıfatlarının geçtiği beyitler yukarıda görüldüğü üzere şunlardır: Fuzûlî'de 16.beyitte Ahmed-i Muhtar ve 26.beyitte Hayre'l-beşer; Mecdî'de 22.beyitte Ahmed-i Muhtar, 23.beyitte Muhammed Mustafa, 29.beyitte Muhammed. Peygamberin mucizelerinden bahsedilen beyitler; Fuzûlî'de 17., 18., 19. 20., 27.beyitlerdir. Mecdî'de ise miraç mucizesine 10.beyitte gönderme yapılmıştır.

Ensâr, eşrâr, ezhâr, eşçâr, ebrâr, esrâr, efkâr, ebhâr gibi Arapça ef'âl vezninden kelimelerin ve devvâr, seyyâr, hammâr, kerrâr, fevvâr, küffâr gibi Arapça fa"âl ve fu"âl veznindeki kelimelerin her iki şair tarafından bolca kullanıldığı tespit edilmiştir.

İncelenen su redifli Peygamber sevgisinin işlendiği na't kasideler, klâsik şiir içerisinde önemli edebi belgelerdir. Mecdî'nin kasidesinin ses, söyleyiş özelliği ve anlam örgüsü bakımından dikkate değer bir nazîre olduğu tespit edilmiştir. Zira kasidede sadece paralel söyleyişler değil farklı kelimeler ve kavramlarla örülmüş, özgün bir anlatım vardır. Mecdî'nin bazı beyitlerde "Hikemi" üslûbu

ve “Sebk-i Hindî” üslûbunu kullandığı görülmektedir. Bazı beyitlerde de hiciv yolunu tercih ettiği tespit edilmiştir.

Nazîrelerin kaynak/model şiirin şairine özenmesi veya en az kaynak/model şiirin şairi kadar iyi şiir yazacağını söylemesi ya da ondan daha iyi şiir yazacağını iddia etmesi üzere yazılan nazîre şiirlerin, bu tip karşılaştırma çalışmaları ile incelenmesinin alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Fuzûlî'nin kasidesine nazîre olan Mecdî'nin kasidesi gibi edebiyat tarihimizde hala dikkatleri çekmeyen, henüz hakkında yeterli çalışmalar yapılmayan pek çok eser olduğu düşünülmektedir. Mecdî gibi henüz tam anlamı ile incelenmemiş şairlerin eserlerini, çeşitli yönlerden inceleyen çalışmalara ağırlık verilmeli, bu yönde alan yazına katkı sağlanmalı, farkındalık yaratılmalıdır.

KAYNAKÇA

AÇIK, Nilgün (1998). *Gayrı Redifli Gazeller (İnceleme-Açıklama-Karşılaştırma)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla; Muğla Üniversitesi.

AÇIK, Nilgün (2010). “Türkçe Eğitiminde Fonetik-Semantik İlişkili Şiir Öğretimi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, S.: 34, ss. 80-97.

AKAR, Metin (1994). *Su Kasidesi Şerhi*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

ALPARSLAN, Ali (1996). “Gubârî”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, XVI, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, ss.167.

BAYAT, Ali Haydar (1992). “Anadolu Tıbbî Folklorunda Göz Hastalıkları”, *IV. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildiriler Kitabı*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, C.: IV, ss. 52.

BAYRAM Yavuz (2004). “Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi ve Bir Uygulama”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Konya: Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, S.: 16, ss.69-93.

ÇALIŞKAN, Âdem (1992). *Fuzûlî'nin Su Kasidesi ve Şerhi*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

DAĞLAR, Abdülkadir (2017). “Şair Âşığın Toprakla Hâlleşmesi”, *Türk Dili*, S.: 792, ss.42.

DURMUŞ, İsmail (2006). “Nazîre”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, XXXII, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, ss.455.

- GIBB, Elias John Wilkinson (1943). *Osmanlı Şiir Tarihi*, çev: Ali Çavuşoğlu, Ankara: Akçağ Yayınları.
- GÖLPINARLI, Abdülbaki (1961). *Fuzûlî Divanı*, İstanbul: İnkılap Yayınları.
- GÜNEŞ, Mustafa (2014). *Su Kasidesi Şerhi*, İstanbul: Hoşgörü Yayınları.
- İNAL, İbnülemin Mahmud (2000). *Son Asır Türk Şairleri*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- İZ, Mahir (2013). *Yılların İzi*, İstanbul: Kubbealtı Yayınları.
- KARAHAN, Abdulkadir (1995). *Fuzûlî, Muhiti Hayatı ve Şahsiyeti*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- KARAIŞMAİLOĞLU, Adnan (2002). “Karşılaştırmalı Edebiyat Araştırmaları Açısından Klâsik Türk Edebiyatı ile İran Edebiyatı”, *Bilig*, S.: 23, ss.141-156.
- KARATAŞ, İbrahim (2015). *Balıkesirli Abdülaziz Mecdî ve Divanı, (İnceleme-Metin)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara; Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı.
- KÖKSAL, Fatih (2006). Nazîre maddesi, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, XXXII, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, ss.458.
- PALA, İskender (2008). *Su Kasidesi*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- SAMANCI, Metin (2019). *Fuzûlî'nin Anlam Dünyası, Anahtar Kelimeler ve Kavramlar Dünyası*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul; Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla (1999). *Osmanlı Şiiri Antolojisi*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- YAZAR, Sadık (2019). “Anlamın Peşinde: Su Kasidesi'nin 24. Beytindeki ‘Yaygın Yanlış’ Üzerine”, *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi*, S.:11, ss.1-24.